

Aanpak: Participatiehuis

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Partners in Welzijn
- Kredietbank Limburg
- Coördinator Participatiehuis

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Als er zich problemen voordoen bij het deelnemen aan het arbeidsproces bij burgers met een uitkering (zoals een WWB, WAO, Wajong of anderszins), dan biedt het Participatiehuis coachingsprogramma's. Het doel is hen zo snel mogelijk te betrekken bij de samenleving en de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Door het bieden van maatwerk op het gebied van bemiddeling, plaatsing en begeleiding wordt gewerkt aan de onderliggende problematiek op de diverse leefgebieden zodat de gezinnen zo snel mogelijk weer sociaal redzaam zijn en de participatie in de maatschappij weer stap voor stap toeneemt.

De participatiecoach geeft ondersteuning aan het gezin, waarbij verschillende partijen zijn betrokken. De volgende domeinen hebben hierbij de aandacht:

1. (vrijwilligers) werk: de houding van het gezinlid ten opzichte van (vrijwilligers) werk
2. Leren: volgen van opleiding of cursus of voornemen dat te doen
3. Gezin: stabiliteit van de thuissituatie, relatie tussen partners en relatie met de kinderen
4. Wonen: woning, woonomgeving en relatie met buurtbewoners
5. Geld: (inzicht in) financiële situatie, manier waarop iemand met geld omgaat
6. Sociale contacten: hoeveelheid, aard en diversiteit van contact en tevredenheid daarmee
7. Gezondheid: gezondheid en gezondheidsbeleving, leefpatroon (sporten, bewust eten)
8. Taal: mate waarin deelnemer met taal uit de voeten kan of waarin taal belemmering is

Vanuit het Participatiehuis wordt op dit moment aan ongeveer 80 gezinnen hulp en ondersteuning geboden.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Participatiehuis' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ Gemeente en netwerkpartners beschrijven de doelgroep als gezinnen waar een meervoudige problematiek gaande is en die zich financieel en/of sociaal niet staande kunnen houden.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente heeft een beeld van de omvang van de doelgroep en weet in welke wijken deze gezinnen zich met name bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ Gemeente en netwerkpartners noemen meerdere aanmeldpunten, zoals de afdeling sociale zaken van de gemeente, het Veiligheidshuis, het jongerenloket, de politie en het Participatiehuis zelf. Op de website van de gemeente kunnen gezinnen zich zelf aanmelden of kunnen professionals dit doen, na overleg met de betreffende cliënten.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De meest genoemde partijen zijn de schuldhulpverlening, bewindvoering, maatschappelijk werk, politie, onderwijs, GGD, sociale zaken, leerplicht, CJG en UWV. Ook reclassering, woningbouwcoöperaties en de voedselbank worden genoemd als partijen die gezinnen aanmelden voor de aanpak.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ De gemeente stelt dat er in de wijken veel aan participatie wordt gewerkt, van 'binnen naar buiten'. In de nota "Voordoen, samendoen en zelf doen, evaluatie Participatiehuis, afdeling Werk en Inkomen, september 2010" staat op welke wijze de eigen kracht van het gezin wordt ondersteund en benut en dat er aandacht is voor de stabiliteit van de thuissituatie, de relatie tussen de partners en de relatie met de kinderen.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ De gemeente stelt dat de aanpak aandacht besteedt aan het sociale netwerk. Dit komt overeen met de inhoud van de genoemde nota, waarin de domeinen genoemd worden, waar het sociale netwerk deel van uitmaakt. Er staat ook in dat de aanpak zich richt op de woonomgeving en de relatie met de buurtbewoners.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ De participatiecoach inventariseert waar de behoeften liggen en brengt deze in kaart. Behoeften in het gezin zijn uitgangspunt. Dit staat ook in de genoemde evaluatienota uit 2010.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ Uit de evaluatie "Voor doen, samendoen en zelf doen, evaluatie Participatiehuis, afdeling Werk en Inkomen, september 2010" blijkt dat het Participatiehuis zijn oorsprong vindt in de opdracht die in 2007 is geformuleerd in de nota "Armoede en participatie: Visie en uitvoering". In deze nota is de missie van de gemeente als volgt geformuleerd: "Of het nu gaat om re-integratie, participatie, zorg of diverse vormen van armoedebestrijding we doen, waar nodig, niet anders dan het bevorderen van (de maximaal mogelijke) zelfredzaamheid van onze burgers". Genoemd beleid heeft de gemeente niet aan STJ gezonden.</p> <p>✓ De doelen die de netwerkpartners benoemen zijn overeenkomstig en gaan over het vergroten van maatschappelijke participatie door het zo snel mogelijk sociaal redzaam maken van de gezinnen.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ De resultaten worden op casusniveau door de participatiecoach bijgehouden.</p> <p>✓ De gemeente heeft zicht op de resultaten van de aanpak. In de eerder genoemde evaluatie "Voor doen, samendoen en zelf doen, evaluatie Participatiehuis, afdeling Werk en Inkomen, september 2010" staan de resultaten van de acht domeinen gespecificeerd.</p> <p>✓ Op basis van deze evaluatie is besloten de pilot in 2010 om te zetten naar een meerjarig programma.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Alle ondervraagden laten weten dat er één persoon is die de rol van regisseur neemt.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ Er is geen doorzettingsmacht geregeld voor de coach. Onder doorzettingsmacht verstaat STJ dat de regisseur besluiten kan nemen die consequenties hebben voor de betrokken netwerkpartners. Opmerkelijk is dat één van de netwerkpartners van mening is dat er wel doorzettingsmacht geregeld is.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ Drie van de vier ondervraagden geven aan dat er selectie-eisen bestaan voor de participatie-coach.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Alle ondervraagden antwoorden dat er per gezin een gezamenlijk plan wordt opgesteld. LET OP: De gemeente en een netwerkpartner geven aan dat het plan niet leidend is voor hun handelen.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ Uit de antwoorden blijkt ook dat de aanpak zich richt op de acht (hiervoor genoemde) domeinen waardoor alle leefgebieden aan bod komen. In overleg komen deze domeinen aan bod met alle gezinsleden. Ook in de genoemde nota staat dat er stap voor stap aan de problemen wordt gewerkt, zodat het gezin en de gezinsleden beter/meer kunnen participeren in de maatschappij.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De ondervraagden reageren hier inhoudelijk vergelijkbaar op. Ieder beschrijft een werkwijze waaruit blijkt dat men in de praktijk outreachend werkt. De outreachende methodiek staat ook beschreven in de evaluatienota. De participatiecoach benadert het gezin actief, gaat eventueel mee op afspraken en vraagt ook actie en inzet van de cliënt zelf.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ De gemeente en een netwerkpartner geven aan dat er afspraken zijn over het afsluiten van de aanpak. Onder andere dat de aanpak afgesloten moet worden als het gezin niet meer wil meewerken en niet meer open staat voor de aanpak. Dit is opmerkelijk, mede gezien de opmerkingen over het inzetten van dwang- en drang. De gemeente stelt namelijk dat deelname aan de aanpak vrij is, maar niet vrijblijvend. Want als men zich niet houdt aan gemaakte afspraken, kan dit leiden tot maatregelen op de uitkering. Een netwerkpartner noemt dat er een trajectverplichting wordt opgelegd in kader WWB en een ander noemt het inschakelen van justitie. De derde netwerkpartner is van mening dat er geen dwang- en drangmaatregelen worden ingezet.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente financiert de aanpak en heeft participatiecoaches in dienst die naar de cliënt gaan en vervolgens de regie voeren over de inzet van de andere partijen.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✗ Er zijn geen opschalingsmogelijkheden geregeld. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er in de praktijk stagnatie optreedt in de zorg en ondersteuning. Als oorzaak hiervan wordt onder andere verwezen naar de wachtlijsten bij de netwerkpartners.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✗ De gemeente noemt een aantal partijen die betrokken zijn bij de aanpak, maar de politie wordt hierin gemist. Twee netwerkpartners geven weinig partijen aan. Ook is de documentatie niet duidelijk over welke partijen participeren in de aanpak.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ De samenwerkingsafspraken met verschillende samenwerkende partijen zijn niet schriftelijk vastgelegd. Op deelaspecten zijn er wel afspraken gemaakt met een beperkt aantal netwerkpartners, zoals in subsidiebeschikkingen aan PIW en de Kredietbank.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Alle ondervraagden geven aan dat de medewerkers over voldoende bevoegdheden beschikken om de juiste beslissingen te nemen in de zorg en ondersteuning voor de gezinnen.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ De ondervraagden geven aan dat er afspraken zijn gemaakt over het actief delen van informatie en dat zich hierbij geen problemen voordoen. LET OP: Eén netwerkpartner merkt op dat de registratiesystemen verschillend zijn en dat soms het bewaken van de privacy van het gezin een rol speelt.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ De aanpak duurt tot de doelen van het gezin zijn behaald, met een maximum van twee jaar.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✓ Volgens de netwerkpartners zijn er afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning. Zij geven aan dat gezinnen of de gezinsleden prioriteit krijgen op de wachtlijsten. LET OP: Volgens de gemeente zijn hierover geen afspraken gemaakt. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er in de praktijk ook stagnatie optreedt in de zorg en ondersteuning. Als oorzaak hiervan wordt onder andere verwezen naar de wachtlijsten bij de netwerkpartners.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ Over het in beeld blijven van de gezinnen na de aanpak bestaan verschillende meningen. De gemeente vindt dat als de doelen na twee jaar nog niet behaald zijn, dat de gestelde doelen dan kennelijk ook niet haalbaar blijken te zijn. Een van de netwerkpartners houdt wel zelf de vinger aan de pols, een ander noemt de overdracht naar een andere partij.